

Warszawa, 30 września 2021 r.

Komentarz ZPP ws. Orędzia o stanie Unii Europejskiej Ursuli von der Leyen

15 września 2021 r. Przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen wygłosiła swoje drugie Orędzie o stanie Unii, czyli coroczne przemówienie adresowane do Parlamentu Europejskiego podczas wrześniowej sesji plenarnej. W niniejszym komentarzu odnosimy się do wybranych aspektów SOTEU, w tym do kwestii tożsamości europejskiej, kryzysu zdrowotnego, odbudowy gospodarczej po pandemii koronawirusa oraz polityki cyfrowej.

U progu trzeciego roku swojej kadencji von der Leyen przywołała wizję Schumana oraz idei Europy zjednoczonej w różnorodności. Raczej niż nawoływać do obalenia podziałów, przekonywała, że UE może być silna mimo swoich niedoskonałości: *„w takiej Unii możemy umacniać wolność indywidualną dzięki sile wspólnoty. W Unii ukształtowanej zarówno przez wspólną historię i wartości, jak i przez różne kultury i punkty widzenia. W Unii, która ma duszę”*. Abstrahując od koncyliacyjnego tonu, który można uznać za naturalny dla przemówienia takiego jak orędzie o stanie UE, to przesłanie pokazuje, że KE stoi przed wyzwaniem związanym z narastającymi konfliktami pomiędzy państwami członkowskimi i chce wykorzystać obecną przemianę, aby umocnić tożsamość europejską.

Duży nacisk został położony na kwestie kryzysu zdrowotnego. Von der Leyen odniosła się do zeszłorocznego orędzia, przypominając, że zaledwie rok temu nie wiedzieliśmy kiedy, ani czy w ogóle, będzie dostępna szczepionka przeciwko covid-19. Przewodnicząca podkreśliła sprawczość UE w zakresie zapewnienia i dostarczenia szczepionek obywatelom UE jak również innym krajów. Godnym uwagi jest ustanowienie celów w zakresie wszczęcia innych regionów. Do tej pory UE zobowiązała się do udostępnienia 250 mln dawek mRNA w Afryce, a do połowy przyszłego roku KE doda nową darowiznę w wysokości 200 mln dawek. Przy populacji ponad 1,3 mld, taka ilość dawek nie zaspokaja nawet części zapotrzebowania Afryki. Niemniej, jest to krok w dobrą stronę, który może zachęcić inne bogate państwa do wsparcia i doprowadzenia do zakończenia pandemii, raczej niż wygaszenia epidemii jedynie we właściwych dla siebie regionach.

Wiele uwagi w orędziu zostało poświęcone kwestiom odbudowy gospodarczej po pandemii koronawirusa. Von der Leyen porównała zbyt wolną reakcję w czasie kryzysu finansowego z działaniami podczas pandemii. Jako przykład poprawnego działania przytoczyła instrument SURE, który pomógł ponad 31 milionom pracowników i 2,5 milionom firm w całej Europie. Po kryzysie finansowym unijne PKB powracało do poziomu sprzed pandemii osiem lat. Tymczasem szanuje się, że PKB UE osiągnie poziom sprzed pandemii w przyszłym roku. Widać zatem, że dane ekonomiczne pozwoliły na pozytywny ton orędzia. Z pewnym rozczarowaniem zauważamy, że mało uwagi zostało jednak poświęcone jednolitemu rynkowi, który jest motorem wzrostu gospodarczego UE.

Kwestie cyfrowe zajęły ważne miejsce w orędziu. Von der Leyen wymieniła cele strategiczne UE w zakresie polityki cyfrowej, w tym okiełznanie potęgi wielkich platform cyfrowych działających jako strażników dostępu, zapewnienie demokratycznej odpowiedzialności tych platform, wspieranie innowacji i ujarzmienie mocy sztucznej inteligencji. Cele te odzwierciedlają najważniejsze akty legislacyjne, które są obecnie procedowane na poziomie UE w tym Akt o rynkach cyfrowych czy rozporządzenie ws. sztucznej inteligencji. Związek Przedsiębiorców i Pracodawców uważnie obserwuje proces legislacyjny w kwestiach cyfrowych i obawiamy się, że „wspieranie innowacji” jest raczej niemożliwe przy tak intensywnej regulacji gospodarki cyfrowej.

Pozytywnie należy jednak ocenić bardzo konkretne propozycje względem produkcji układów scalonych. Przewodnicząca KE trafnie zauważyła, że „*[b]ez mikroczipów nie ma cyfryzacji. Całe linie produkcyjne pracują w tej chwili na zwolnionych obrotach, mimo rosnącego zapotrzebowania, z powodu niedoboru półprzewodników. Choć światowy popyt eksplodował, udział Europy w całym łańcuchu wartości – od projektowania po zdolność wytwórczą – zmniejszył się. Jesteśmy uzależnieni od nowoczesnych mikroczipów produkowanych w Azji*”. W związku z tym, KE zaproponowała przedłożenie nowego europejskiego aktu prawnego o mikroczipach w celu stworzenia europejskiego ekosystemu układów scalonych obejmującego także ich produkcję. Związek Przedsiębiorców i Pracodawców, co do zasady, popiera działania nakierowane na rozwijanie europejskiego przemysłu. Natomiast tworzenie takiego aktu otwiera drogę do wprowadzenia protekcyjnych środków, które mogą być niezwykle szkodliwe dla europejskiej gospodarki.

Mając powyższe na uwadze, można stwierdzić, że tegoroczne orędzie jest przemówieniem dojrzałej Komisji, która ma jasno wyznaczone cele strategiczne oraz próbą zdobycia poparcia dla flagowych projektów Komisji Europejskiej. Z zadowoleniem zauważamy, że rozwój gospodarki cyfrowej zajął ważne miejsce w orędziu. Jednocześnie, przypominamy, że potęga UE została zbudowana na liberalizmie gospodarczym i obawiamy się wprowadzenia dalszych środków nakierowanych na zamykanie unijnej gospodarki.

